

POSTANOWIENIE Z DNIA 12 LUTEGO 2009 R.

IV KK 3/09

Popelnienie przestępstwa przywłaszczenia prawa majątkowego (art. 284 § 1 k.k.) nie jest uzależnione od uprzedniego jego posiadania. Posiadanie, jako instytucja prawa cywilnego, oznaczająca stan faktyczny, polegający na władaniu określoną rzeczą przez posiadacza (art. 336 k.c.), nie obejmuje swoim zakresem praw majątkowych. Wymóg posiadania dotyczy jedynie cudzej rzeczy ruchomej.

Przewodniczący: Prezes SN J. Godyń.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 12 lutego 2009 r. sprawy: Ignacego C., skazanego za przestępstwo określone w art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. oraz art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., Janusza S., skazanego za przestępstwo określone w art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. oraz art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., z powodu kasacji, wniesionych przez obrońcę, od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 czerwca 2008 r. utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 2 lipca 2007 r.

o d d a l i ł kasacje jako oczywiście bezzasadne (art. 535 § 3 k.p.k.) (...)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2007 r., Sąd Rejonowy w K. skazał m. in.:

- Janusza S. za przestępstwa określone w art. 284 § 1 k.k. i in. na karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną 300 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość stawki dziennej na 50 zł;
- Ignacego C. za przestępstwo określone w art. 284 § 1 k.k. i in. na karę łączną 4 lat i 6 miesięcy oraz karę 250 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość stawki dziennej na 120 zł.

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2008 r. Sąd Okręgowy w K. obniżył:

- Januszowi S. kary jednostkowe pozbawienia wolności, a w konsekwencji również karę łączną pozbawienia wolności, orzekając ją w wymiarze 3 lat i 6 miesięcy;
- Ignacemu C. karę łączną pozbawienia wolności do 3 lat.

Kasacje w przedmiotowej sprawie złożył obrońca skazanych. Zarzucił Sądowi odwoławczemu rażące naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na treść wyroku, a mianowicie obrazę art. 284 § 1 k.k., polegającą na błędnej wykładni tego przepisu, poprzez przyjęcie poglądu prawnego, że dla realizacji znamion przywłaszczenia cudzego prawa majątkowego nie jest niezbędne jego posiadanie przez sprawcę.

W kasacjach sformułowano również zarzut naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i 457 § 2 k.p.k., poprzez brak merytorycznego i rzetelnego odniesienia się przez Sąd odwoławczy do jednego z zarzutów apelacji.

Podnosząc zarzuty, zawnioskowano o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasacje prokurator wniósł o ich oddalenie jako bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje wniesione na korzyść skazanych Janusza S. i Ignacego C. są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 519 k.p.k. strona może wnieść kasację wyłącznie od kończącego postępowanie prawomocnego wyroku sądu odwoławczego i właśnie to orzeczenie podlega kontroli sądu kasacyjnego.

Podnoszone w tym nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzuty powinny wskazywać na rażące naruszenie prawa, mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, do których doszło w toku postępowania odwoławczego. Natomiast zarzuty podniesione w kasacji pod adresem orzeczenia sądu pierwszej instancji podlegają rozważeniu przez sąd kasacyjny tylko w takim zakresie, w jakim jest to nieodzowne do należytego rozpoznania zarzutów stawianych orzeczeniu sądu odwoławczego. Zachowuje aktualność pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 listopada 1996 r. (III KKN 148/96, OSNKW 1997, z. 1-2, poz. 12), że zarzutów sformułowanych pod adresem orzeczenia sądu *meriti* nie można rozpatrywać w oderwaniu od zarzutów stawianych orzeczeniu sądu odwoławczego, nie jest bowiem funkcją kontroli kasacyjnej ponowne – „dublujące” kontrolę apelacyjną – rozpoznanie zarzutów stawianych orzeczeniu pierwszej instancji, stwierdzenie bowiem ich zasadności ma znaczenie wyłącznie jako racja ewentualnego stwierdzenia i uwzględnienia zarzutów odniesionych do zaskarżonego kasacją orzeczenia sądu drugiej instancji.

Nadzwyczajny środek odwoławczy wniesiony przez obrońcę obu skazanych tylko pozornie czyni zadość warunkowi zawartemu w art. 519 k.p.k. Z analizy uzasadnienia Sądu odwoławczego wynika, że zarzut obrazy art. 284 § 1 k.k. był przedmiotem rozpoznania przez Sąd Okręgowy w K. (był zawarty również w apelacjach złożonych przez obrońcę Janusza S. i Ignacego C.). Sąd odwoławczy odnosząc się do obrazy art. 284 § 1 k.k. nie podzielił poglądów zawartych w apelacjach i powołał się na argumentację zawartą w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji, którą uznał za dogłębną i przekonującą.

W tej sytuacji, zarzut naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. należy uznać za chybiony i stanowiący jedynie pretekst do ponownego sformułowania zarzutu obrazy art. 284 § 1 k.k.

Również zarzut naruszenia art. 457 § 2 k.p.k. (prawdopodobnie autorowi chodziło o art. 457 § 3 k.p.k.) nie jest zasadny, gdyż Sąd odwoławczy, choć w sposób lakoniczny, odniósł się do subsumcji ustaleń faktycznych do przepisu art. 284 § 1 k.k., odwołując się do ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji i w pełni je akceptując. Oddalając apelację sąd odwoławczy może powołać się na uzasadnienie wyroku sądu niższej instancji, bez konieczności cytowania zawartej tam akceptowanej przez siebie argumentacji.

Niejako na marginesie należy zauważyć, że pogląd prezentowany przez autora apelacji, iż dla realizacji zamiaru przywłaszczenia prawa majątkowego niezbędne jest jego uprzednie posiadanie przez sprawcę, nie znajduje uzasadnienia w realiach systemu polskiego prawa. Posiadanie jest instytucją prawa rzeczowego, oznaczającą stan faktyczny, polegający na władaniu określoną rzeczą przez posiadacza. W prawie cywilnym nie istnieje instytucja posiadania prawa majątkowego. Nie można się również zgodzić z twierdzeniem autora kasacji, że posiadanie w rozumieniu prawa karnego odmiennie od ujęcia cywilistycznego, dotyczyć może również praw majątkowych.

Wymóg posiadania dotyczy cudzej rzeczy ruchomej, natomiast nie jest ani możliwy, ani konieczny do spełnienia w przypadku przywłaszczenia praw majątkowych. Nie da się ich bowiem posiadać zarówno w rozumieniu prawa cywilnego, jak i prawa karnego materialnego. Kodeks karny przewiduje jedynie posiadanie dokumentu stwierdzającego konkretne prawo majątkowe (art. 275 § 1 k.k.).

Również treść art. 284 § 2 k.k. przemawia bezspornie za stwierdzeniem, że w przypadku przywłaszczenia prawa majątkowego stypizowanego w art.

284 § 1 k.k. nie jest konieczne jego uprzednie posiadanie przez sprawcę. Niewątpliwie powierzenie, o którym mowa w § 2 art. 284 k.k., polega na przeniesieniu władztwa nad rzeczą ruchomą z uprawnionego na sprawcę z zastrzeżeniem jej zwrotu. Ustawodawca w tym przepisie, w przeciwieństwie do § 1, zawęził przedmiot przywłaszczenia wyłącznie do rzeczy ruchomej, gdyż nie jest możliwe powierzenie prawa majątkowego, którego nie można posiadać, a tym samym nie da się przenieść władztwa nad nim na inną osobę.

Sąd Najwyższy w pełni zaakceptował – w tym zakresie – stanowisko przedstawione w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji.

W tym stanie rzeczy, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, przy czym rozstrzygnięcie o kosztach znajduje uzasadnienie w powołanych tamże przepisach.